

درس ۳: ظهور اسلام در مکه

مقدمه:

در ۱۷ و یا ۱۲ ربي عا ماليل، ۱ نوزادی در خاندانِ محترمِ بن يهاشم از قبیلهٔ قريش در مکه زاده شد که او را محمد(ستوده) نام نهادند. اين مولود ستوده، پيش از آنکه به دنيا آيد، پدرش عبدالله و درش شسالگی مادرش آمنه را از دست داد و تحت سرپرستی نخست جدش عبدالطلب و سپس عمويش ابوطالب تربيت شد و رشد کرد. محمد در چه لسالگی به پیامبری مبعوث و پيا مآور دين اسلام شد. شما در اين درس با استفاده از شواهد و مدارک برگرفته از قرآن و ساير منابع و پژوه شهای تاریخی، اوضاع اجتماعی، فرهنگي و اقتصادی شب هجزیرهٔ عربستان در آستانهٔ ظهور اسلام، آثار و نتايج تلا شهای رسول خدا و پیروانش برای دعوت به اسلام و عك سالعمل دشمنان آنان در طول سیزده ساله دوران بعثت در مکه را بررسی و تحليل خواهيد کرد.

در کدام منطقه شبه جزیره عربستان آثاری از تمدن یافت شده است؟

در نتیجه مطالعات مورخان وکاوش های باستان شناسان در سده های ۱۹ و ۲۰ م (پيش از ميلاد حضرت عیسی ع) فرهنگ و تمدن مهمی دريمن واقع در جنوب شبه جزیره عربستان وجود داشت ، وفرمانروایانی بر آنجا حکومت می کردند . پس از آنکه این تمدن باستانی دچار انحطاط شد عده زیادی از ساکنان آن به نواحی دیگر شبه جزیره عربستان مهاجرت کردند.

در آستانه ظهور اسلام ساکنان شبه جزیره عربستان به چند دسته بزرگ تقسیم می شدند؟

ساکنان شبه جزیره عربستان ، قبیله ها وطایفه های گوناگون عرب بودند که هر يك از آنها بر پایه نسب نامه هایی ، خود را به یکی از دو دسته جنوبی (قحطانی) و شمالی (عدناني) منسوب می کردند.

شاخص ترین ارزش های حاکم بر نظام قبیله ای در شبه جزیره عربستان چه بود؟

افتخار به حسب و نسب / احترام به روابط خونی و خویشاوندی / اطاعت بی چون و چرا از رئیس یا شیخ قبیله / حمایت بدون قید و شرط از افراد قبیله در هر شرایطی بود .

ساکنان عربستان در دوره پیش از اسلام به داشتن چه خصائلی معروف بودند؟

به داشتن برخی خصلت های اخلاقی مانند: مهمان نوازی، شجاعت، سخاوت، مروت و استقامت در برابر سختی های زندگی معروف بودند، البته این خصلت ها در چارچوب ارزش ها و سنت های زندگی قبیله ای مفهوم خاص خود را داشت. از جمله شجاع، به کسی گفته می شد که در منازعات فردی و قبیله ای با جرات و جسارت تمام بجنگد و نهایت بیرحمی را از خود نشان دهد.

علم و فرهنگ در شبه جزیره عربستان چه وضعیتی داشت؟

ساکنان شبه جزیره عربستان، گرچه در مجاورت کشورهای بزرگ و متمدن ایران و روم قرار داشته و دارای روابط تجاری با آنها بودند، اما از نظر فرهنگ و تمدن با جوامع متمدن دنیای آن روز قابل مقایسه نبودند. مردم عرب پیش از اسلام چندان توجهی به علم و دانش نداشتند و در عربستان از مراکز علمی خبری نبود. تعداد با سوادان مهمترین شهر آن مکه از تعداد انگشتان دست فراتر نمی رفت. از نظر تمدن نیز فاقد دستاوردهای قابل توجه بودند و ویژگی های زندگی صحرائشینی بر شهرنشینان غلبه داشت. برجسته ترین دستاورد فرهنگی اعراب در دوران جاهلی، شعر و شاعری بود.

در آستانه ظهور اسلام تعدادی از قبایل عرب به کدام ادیان گرویده بودند؟

تعدادی از قبایل عرب به یهودیت و مسیحیت گرویده بودند. برخی از یهودیان در یثرب، و معدودی از مسیحیان، در نجران مستقر بودند. و برخی شواهد و مدارک نشان از گرایش عده ای از مردم عرب به آیین های زرتشتی و مانوی دارد.

مشركان مکه برای مقابله با پیامبر اسلام ابتدا چه تصمیمی گرفتند و علت آن چه بود؟

دشمنی مشركان با پیامبر و دیگر مسلمانانی که متعلق به طایفه و قبیله نیر و مندی بودند چندان آسان نبود و ممکن بود تعصبات طایفه ای و قبیله ای را برانگیزد و موجب جنگ و خونریزی شود. از این رو تصمیم گرفتند که هر طایفه، از مسلمان شدن اعضای خود جلوگیری کند. همچنین مشركان، ابوطالب رئیس طایفه بنی هاشم را در تنگنا قرار دادند که برادرزاده خود را وادارد تا دست از عقاید خود بردارد و یا او را به آنان بسپارد. ابوطالب نه تنها دست از حمایت پیامبر برداشت، بلکه طایفه بنی هاشم را به حمایت از آن حضرت فرا خواند. همه بنی هاشم اعم از مسلمان و غیر مسلمان درخواست ابوطالب را پذیرفتند و تنها ابولهب به دشمنی با رسول خدا برخاست.

حوادث سال دهم بعثت را بنویسید.

حضرت خدیجه ع و حضرت ابوطالب ع دو حامی بزرگ حضرت محمد(ص) به فاصله کوتاهی از دنیا رفتند.